

MỘT SỐ SUY NGHĨ VỀ KHÁI NIỆM, MỤC TIÊU VÀ QUAN ĐIỂM CÔNG NGHIỆP HÓA HIỆN ĐẠI HÓA NỀN KINH TẾ Ở NƯỚC TA

NGUYỄN BÍCH

Đại học KHXH và NV - ĐHQGHN

1. Hội nghị Ban chấp hành trung ương lần thứ bảy khóa VII đã xác định công nghiệp hóa, hiện đại hóa là quá trình chuyển đổi căn bản toàn diện các hoạt động sản xuất, kinh doanh, dịch vụ và quản lý kinh tế, xã hội từ sử dụng sức lao động thủ công là chính sang sử dụng một cách phổ biến sức lao động cùng với công nghệ, phương tiện và phương pháp tiên tiến, hiện đại, dựa trên sự phát triển của công nghiệp và tiến bộ khoa học công nghệ, tạo ra năng suất lao động xã hội cao.

Chúng ta hiểu công nghiệp hóa, hiện đại hóa kinh tế đất nước theo khái niệm như vậy về cơ bản là phản ánh được một phạm vi rộng lớn, xác định được vai trò của công nghiệp và khoa học - công nghệ, chỉ ra được cái cốt lõi nhất của quá trình cải biến lao động thủ công, lạc hậu thành lao động sử dụng kỹ thuật tiên tiến, hiện đại để đạt tới năng suất lao động xã hội cao.

Khái niệm về công nghiệp hóa, hiện đại hóa theo quan niệm mới trên đây vừa có mặt thống nhất vừa có điểm khác so với quan niệm trước đây [1, 2].

Về mặt thống nhất quan điểm của Đảng ta từ trước đến nay đều coi công nghiệp hóa là nhiệm vụ trung tâm của cả thời kỳ quá độ lên CNXH. Hai là, trước đây cũng như hiện nay đều quan niệm công nghiệp hóa nhằm chuyển đổi một cách căn bản nền sản xuất xã hội từ lao động thủ công chủ yếu sang lao động máy móc và phương tiện kỹ thuật là phổ biến. Ba là, thực chất của công nghiệp hóa là xây dựng cơ sở vật chất, kỹ thuật của CNXH, trên cơ sở nâng cao đời sống vật chất và văn hóa cho nhân dân. Bốn là, chủ trương của Đảng ta hiện nay cũng như trước đây, tiến hành công nghiệp hóa nhằm từng bước hình thành quan hệ sản xuất mới tiến bộ và phù hợp với lực lượng sản xuất. Năm là, tuy có sự khác nhau về mức độ nhưng trước kia cũng như hiện nay, tiến hành công nghiệp hóa đều phải được thực hiện theo hướng hiện đại hóa nền kinh tế.

Xuất phát từ những điều kiện khách quan và đặc điểm của nền kinh tế nước ta, công nghiệp hóa và hiện đại hóa hiện nay có một số quan điểm khác so với trước. Một là, nếu như trước đây công nghiệp hóa và hiện đại hóa được tiến hành theo cơ chế tập trung thì ngày nay được thực hiện theo cơ chế thị trường có sự quản lý của nhà nước. Hai là, công nghiệp hóa là sự nghiệp của toàn xã hội với sự tham gia của tất cả mọi thành phần kinh tế trong đó kinh tế quốc doanh giữ vai trò chủ đạo và định hướng, khác với trước đây coi công nghiệp hóa là nhiệm vụ của nhà nước thông qua kinh tế quốc doanh và tập thể là chủ yếu. Ba là, quan niệm công nghiệp hóa, hiện đại hóa được điều chỉnh phù hợp với đặc điểm của thế giới ngày nay là quốc tế hóa đời sống kinh tế. Trong điều kiện khách quan thuận lợi về quốc tế hiện nay chúng ta có thể tiến hành công nghiệp từ lắp ráp, tiến tới sản xuất trong nước một phần. Đây là một quan niệm khác với quan niệm trước đây thực hiện công nghiệp hóa theo chu trình khép kín và làm từ đầu đến cuối.

Sự trình bày trên đây cho thấy quan niệm về công nghiệp hóa hiện nay so với trước đây có

quan điểm giống nhau và khác nhau xuất phát từ hoàn cảnh khách quan và những điều kiện chủ quan của nền kinh tế đất nước.

2. Với quan niệm mới về công nghiệp hóa, hiện đại hóa nền kinh tế trên đây, hội nghị Ban chấp hành trung ương lần thứ bảy đã xác định mục tiêu của công nghiệp hóa, hiện đại hóa là cải biến nền kinh tế đất nước thành một nền kinh tế công nghiệp có cơ sở vật chất kỹ thuật hiện đại, có cơ cấu kinh tế hợp lý, quan hệ sản xuất tiên bộ và hoàn thiện phù hợp với trình độ phát triển mức sản xuất, mức sống vật chất và tinh thần cao, quốc phòng và an ninh vững chắc, dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng và văn minh.

Để thực hiện mục tiêu tổng quát trên đây, từ nay đến năm 2000, chúng ta cần đạt được những mục tiêu cụ thể. Nền kinh tế - xã hội phải ra khỏi khủng hoảng, ổn định từng bước. Phần đầu tăng thu nhập quốc dân để vượt qua tình trạng nước nghèo và kém phát triển. Trên cơ sở đó mà cải thiện và nâng cao đời sống nhân dân, không ngừng củng cố nền quốc phòng và an ninh nhân dân. Chỉ tiêu phần đầu của nền kinh tế là tăng tổng sản phẩm trong nước từ 2 đến 2,5 lần so với năm 1990 trong đó công nghiệp tăng bình quân hàng năm 13-15 phần trăm, đưa tỷ trọng công nghiệp trong tổng sản phẩm quốc dân lên 30 phần trăm đến năm 2000.

Muốn đạt được mục tiêu trên đây đòi hỏi mọi thành viên trong toàn xã hội phải có quyết tâm cao, chấp nhận mọi thử thách gay gắt; đây là một quá trình phần đầu lâu dài và bền bỉ, khó khăn và phức tạp của cả dân tộc và cả thế hệ.

3. Mục tiêu tổng quát và mục tiêu cụ thể trên đây đã phần nào định hướng phát triển nền kinh tế xã hội nước ta trước mắt và lâu dài. Để có cơ sở định hướng đúng đắn cho việc xây dựng nội dung, phương hướng, biện pháp và bước đi trong tiến trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa nền kinh tế, Hội nghị Trung ương Đảng lần thứ bảy đã nêu lên những quan điểm cơ bản có tính chỉ đạo:

Một là, công nghiệp hóa, hiện đại hóa nền kinh tế phải phát triển theo hướng XHCN. Quan điểm này nhấn mạnh quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa cần phải bảo đảm giữ vững định hướng XHCN với những nhân tố sau:

- Xác định mục tiêu trước mắt cũng như lâu dài của công nghiệp hóa, hiện đại hóa là vì lợi ích vật chất cũng như tinh thần của nhân dân, gắn tăng trưởng kinh tế với tiến bộ và công bằng xã hội.

- Xây dựng cơ sở vật chất kỹ thuật ngày càng hiện đại cho một chế độ xã hội trong đó có nhân dân làm chủ.

- Phát triển một nền kinh tế nhiều thành phần trong đó kinh tế quốc doanh là chủ đạo cùng với kinh tế hợp tác dần dần trở thành nền tảng.

- Công cuộc công nghiệp hóa, hiện đại hóa được tiến hành dưới sự lãnh đạo của Đảng của giai cấp công nhân, đại diện cho lợi ích của giai cấp công nhân, của nhân dân lao động và của cả dân tộc. Điều hành và quản lý quá trình đó là Nhà nước của dân, do dân và vì dân [2, 3].

Hai là, giữ vững độc lập tự chủ đi đôi với mở rộng hợp tác quốc tế; đa phương hóa, đa dạng hóa quan hệ với nước ngoài; kết hợp với quốc phòng và an ninh xây dựng nền kinh tế mở hướng mạnh về xuất khẩu đồng thời thay thế nhập khẩu bằng những sản phẩm trong nước sản xuất có hiệu quả.

Ba là, công nghiệp hóa, hiện đại hóa là sự nghiệp của toàn dân, của mọi thành phần kinh tế, trong đó kinh tế Nhà nước là chủ đạo, được vận hành theo cơ chế thị trường có sự quản lý của nhà nước.

Bốn là, lấy việc phát huy nguồn lực con người làm yếu tố cơ bản cho sự phát triển nhanh và

bền vững. Động viên toàn dân căn kiên xây dựng đất nước, tăng trưởng kinh tế gắn với cải thiện đời sống nhân dân, phát triển văn hóa giáo dục, thực hiện tiến bộ và công bằng xã hội.

Năm là, khoa học, công nghệ là nền tảng của công nghiệp hóa và hiện đại hóa. Kết hợp với công nghệ truyền thống với công nghệ hiện đại, tranh thủ đi nhanh vào hiện đại ở những khâu quyết định.

Sáu là, lấy hiệu quả kinh tế - xã hội làm tiêu chuẩn cơ bản để xác định phương án phát triển, lựa chọn dự án đầu tư và công nghệ, đầu tư chiều sâu để khai thác tối đa năng lực sản xuất [4].

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Văn kiện Hội nghị đại biểu toàn quốc giữa nhiệm kỳ khóa 7 Đảng Cộng sản Việt Nam, T. 1, 1994.
2. Văn kiện Hội nghị Trung ương lần thứ 7 (khóa 7), tháng 7-1994.
3. Phạm Ích Kiêm, Nguyễn Đình Nam - "Công nghiệp hóa, Hiện đại hóa ở Việt Nam và kinh nghiệm ở các nước ASEAN". NXB Thống kê, 1995.
4. Phạm Xuân Nam - Quá trình phát triển công nghiệp ở Việt Nam, triển vọng công nghiệp hóa và hiện đại hóa đất nước. NXB KHXH, 1994.

VNU. JOURNAL OF SCIENCE. SOC. SCI., t.XI, n°2, 1995

SOME IDEAS ABOUT CONCEPTIONS AND OBJECTIVES OF INDUSTRIALIZATION AND MODERNIZATION OF VIETNAM ECONOMY

NGUYEN BICH

College of Soc. Sci. and Humanities - VNU

The 7th plenum of the CPV (the CPV = the Communist party of Vietnam) central committee has confirmed that industrialization and modernization are the process of basic fully transforming production activities, business service operations and socio-economic management from using handicraft labor on the development of industry and the progress of science and technology in order to achieve better social labor productivity.

We understand that industrialization and modernization our economy is, following the concept mentioned, therefore we have reflected the economic situation in a vast field and have been able to see the role of industry and science technology, to point out to the essence of turning a backward handicraft labor force into the labor one which uses advanced modern technology to create higher social labor efficiency with the new concept to industrialization and modernization of economy. The 7th plenum of the CPV central committee has fixed the objectives of industrialization and modernization in transforming the national economy into an industrial economy with modern material and technical infrastructure a rational economic structure, the advanced relations of production in harmony with the development of productivity, better spiritual life and higher - living standard, a strong national defence and security thereby ensuring own country's richness, strength, equality and civilization.